

Sprawozdanie z funkcjonowania systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w roku akademickim 2019/2020

Sprawozdanie przygotowano w oparciu o raport opracowany przez Komisję ds. Jakości Kształcenia Rady Dydaktycznej Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.

INFORMACJE OGÓLNE

Podstawowym dokumentem, na którym opiera się system zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia jest Uchwała Senatu nr 21/2012. Szczegółowe informacje, w tym zestawienie wszystkich procedur, dostępne są na stronie internetowej Uczelni pn. JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA.

W roku akademickim 2019/2020 zostały zaktualizowane procedury:

- Zarządzenie Rektora nr 188/2019 w sprawie wprowadzenia procedury dyplomowania na studiach wyższych oraz zaleceń dotyczących pracy dyplomowej,
- Zarządzenie Rektora nr 69/2020 w sprawie procedury zasięgania opinii absolwentów studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich, bezpośrednio po ukończeniu studiów,
- Zarządzenie Rektora nr 70/2020 w sprawie procedury monitorowania losów zawodowych absolwentów studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich,
- Zarządzenie Rektora nr 71/2020 w sprawie procedury zasięgania opinii absolwentów studiów podyplomowych i kursów dokształcających.

Zarządzeniem Rektora nr 54/2020 został wprowadzony Regulamin Rady Dydaktycznej Uniwersytetu (RDU), w którym zaplanowano trzy stałe komisje: Komisję ds. Jakości Kształcenia, Komisję ds. Programów Studiów oraz Komisję ds. Studiów Podyplomowych, a także określono sposoby podejmowania uchwał oraz protokołowania posiedzeń.

Uchwałą nr 10 z dnia 20 maja 2020 r. Rada Dydaktyczna Uniwersytetu wprowadziła ramowy regulamin rad programowych kierunków studiów (RPKS).

Zarządzeniem Rektora nr 161/2020 został powołany Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia, który będzie zajmował się wsparciem i koordynacją działań realizowanych w ramach uczelnianego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

OCENA PROGRAMU STUDIÓW

1. Modyfikacje programu studiów

Od roku akademickiego 2019/2020 w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu zaczęły obowiązywać nowe programy studiów, dostosowane do wymagań ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*. Zmiany dotyczyły m.in. przyporządkowania kierunków studiów do nowych dyscyplin naukowych, określenia nowych kierunkowych efektów uczenia się zgodnych z Polską Ramą Kwalifikacji oraz dostosowania treści programowych poszczególnych przedmiotów do zakładanych efektów uczenia się.

Na niektórych kierunkach zaplanowano kolejną modyfikację programu studiów, która zacznie obowiązywać dla cyklu kształcenia rozpoczynającego się od roku akademickiego 2020/2021. Zmiany wprowadzono na kierunkach: weterynaria (Uchwała Senatu nr 409/2020), Agronomi, biotechnologia, Biotechnologia, architektura krajobrazu i ogrodnictwo (Uchwały Senatu nr 415-419/2020).

W następstwie wybuchu pandemii COVID-19 i wprowadzonych obostrzeń sanitarnych w branży turystycznej, na kierunku agroturystyka dokonano zmiany polegającej na przeniesieniu przedmiotu *Praktyka zawodowa* z semestru 5 na semestr 6. Na kolejny semestr zostały też przesunięte praktyki zawodowe na kierunku zootechnika.

Podobne działania, w związku obiektywnymi trudnościami w realizacji praktyk zawodowych, podjęto także na kierunku dietetyka. RPKS dietetyka zaproponowała zmniejszenie o 1/5 liczby godzin niezbędnych do zaliczenia praktyki zawodowej dla studentów 1 i 2 roku studiów pierwszego oraz studiów drugiego stopnia. Wprowadzono również możliwość całościowego bądź częściowego zwolnienia z obowiązku odbycia praktyki zawodowej na podstawie udokumentowanego wolontariatu związanego ze zwalczaniem epidemii COVID-19, zorganizowanego instytucjonalnie. Terminy odbycia praktyk przesunięto na okres letni oraz umożliwiono studentom realizację praktyk indywidualnych również na kierunku ogrodnictwo.

Należy stwierdzić, że wprowadzając zmiany programów studiów, brano pod uwagę przede wszystkim kodyfikację i uproszczenie treści przedmiotów oraz oczekiwania sygnalizowane przez różnych interesariuszy: studentów, absolwentów, wykładowców oraz pracodawców. Celem wdrożonych modyfikacji było zwiększenie atrakcyjności i unowocześnienie programów studiów oraz pełniejsze dostosowanie absolwentów do realiów danej dziedziny wiedzy i praktyki, w tym oczekiwań współczesnego rynku pracy.

2. Ocena sylabusów

Modyfikacje programów studiów związane z dostosowaniem do wymogów nowej Ustawy skutkowały jednocześnie przeglądem i weryfikacją sylabusów przedmiotów. Dokonano tego na większości kierunków studiów wiosną 2019 roku.

Ze względu na zmiany w nazewnictwie konieczna była zmiana wzoru sylabusa. Nowy wzór został wprowadzony Zarządzeniem Rektora nr 169/2020.

Kolejnej kompleksowej oceny sylabusów należy oczekiwać po ukończeniu pierwszego pełnego cyklu kształcenia w zmodyfikowanej formie. Oceny sylabusów, zgodnie z obowiązującymi zaleceniami były też dokonywane w związku z przewidywanymi wizytacjami zespołów oceniających Polskiej Komisji Akredytacyjnej (biotechnologia, ekonomia, inżynieria środowiska, weterynaria).

W roku akademickim 2019/2020 ocenę sylabusów przeprowadzono również na kierunkach:

<i>Kierunek studiów</i>	<i>Liczba ocenionych sylabusów</i>	<i>Liczba sylabusów, w których stwierdzono nieprawidłowości</i>
architektura krajobrazu	118	78
Biotechnologia	19	2
ekoenergetyka	2	2
Environmental Engineering and Protection	10	1
Horticulture: Seed Science and Technology	7	1
inżynieria i gospodarka wodna	5	5
ochrona przyrody i edukacja przyrodniczo-leśna	6	6
ogrodnictwo	83 (I stopnia) 84 (II stopnia)	83 84
projektowanie mebli	81 (I stopnia) 29 (II stopnia)	73 11
rolnictwo	90	0

Najczęstszym błędem w sylabusach była niezgodność przedmiotowych efektów i treści z kierunkowymi efektami uczenia się lub treściami programowymi przedmiotu zawartymi w programie studiów określonych odpowiednią uchwałą Senatu. Stwierdzano również niemożliwość uzyskania zakładanych efektów uczenia się (przy realizacji treści kształcenia zapisanych w sylabusie i zaplanowanych metodach dydaktycznych). Stosowano błędnie zapisane symbole efektów uczenia się lub nieprawidłową siatkę godzin. Uchybienia dotyczyły również poprawności przypisania punktów ECTS, zastosowanych form, sposobów i technik weryfikacji efektów uczenia, a także kryteriów zaliczenia przedmiotu. Nieprawidłowe sylabusy zostały przekazane do poprawy kierownikom przedmiotów.

Komentarz Komisji ds. Jakości Kształcenia RDU

Od połowy marca semestru letniego roku akademickiego 2019/2020 zajęcia były prowadzone w sposób zdalny, co wynikało z konieczności dostosowywania funkcjonowania Uczelni do sytuacji panującej po wybuchu pandemii COVID-19 i obowiązujących obostrzeń sanitarnych. W ujęciu ogólnym, pomimo koniecznych zmian i modyfikacji procesu dydaktycznego, wszystkie zajęcia zostały zrealizowane. Pewne

utrudnienia wyniknęły jedynie w przypadku realizacji praktyk zawodowych, ale i tutaj podjęto na wydziałach działania eliminujące negatywne skutki pandemii.

OCENA PROCESU KSZTAŁCENIA

1. Wyniki analizy ankiet studenckich

Ocena zajęć dydaktycznych odbyła się wg procedury określonej Zarządzeniem Rektora nr 71/2016.

Liczba studentów oceniających zajęcia w roku akademickim 2019/2020 na poszczególnych kierunkach studiów była bardzo zróżnicowana. Procent zwrotu ankiet, w zależności od kierunku studiów, wahał od 0 do 91. Największy procent stwierdzono na studiach stacjonarnych II stopnia kierunku leśnictwo. Duży procent zwrotu ankiet notowano także na kierunkach: technologia żywności i żywienie człowieka (79% dla studiów I stopnia, 53% dla II stopnia), dietetyka (54-74%, w zależności od poziomu i formy studiów), jakość i bezpieczeństwo żywności I stopnia (68%), ekoenergetyka II stopnia (58%), rolnictwo I stopnia (43%) i projektowanie mebli I stopnia (40%) oraz na studiach anglojęzycznych II stopnia na kierunkach: Environmental Engineering and Protection (71,0%), technologia żywności i żywienie człowieka (49%), Agri-food Economics and Trade (47%), Biotechnology (42%). Żaden ze studentów nie ocenił zajęć prowadzonych na studiach niestacjonarnych II stopnia kierunku zootechnika. Bardzo mały procent zwrotu ankiet stwierdzono na studiach niestacjonarnych I stopnia kierunku ekonomia (3%), niestacjonarnych I i II stopnia kierunku finanse i rachunkowość (odpowiednio 4 i 3%) oraz na studiach stacjonarnych II stopnia kierunku rolnictwo (7%) i projektowanie mebli (10%). W przypadku pozostałych kierunków, w zależności od poziomu i formy studiów, procent ten mieścił się w granicach od 12 do 38%. Dla kierunków informatyka stosowana oraz informatyka i agroinżynieria nie podano procentu zwrotu ankiet. Biorąc pod uwagę wszystkie realizowane poziomy i formy studiów na poszczególnych kierunkach, stwierdzono, że w większości przypadków (ponad 60%) średni procent zwrotu ankiet był mniejszy niż 30%.

Należy zaznaczyć, że sposoby liczenia procentu zwrotu ankiet przez RPKS, w przypadku przedmiotów prowadzonych przez kilku nauczycieli akademickich, spowodowały zwiększenie tej wartości. W raporcie dla kierunku leśnictwo stwierdzono, że wartość procentu zwrotu ankiet, dla niektórych przedmiotów jest wartością zawyżoną, gdyż liczba ankiet nie koresponduje z liczbą studentów, a wynika z liczby osób prowadzących i partycypujących w zajęciach jednej grupy ćwiczeniowej lub wykładach z danego przedmiotu. Z kolei procent zwrotu ankiet, podany w raportach przygotowanych przez RPKS dietetyka, jakość i bezpieczeństwo żywności oraz technologia żywności i żywienie człowieka, dla wielu przedmiotów jest większy niż 100, gdyż zsumowano oceny wszystkich nauczycieli prowadzących poszczególne przedmioty. Na kierunku gospodarka przestrzenna przy obliczaniu procentowego zwrotu ankiet jako 100% przyjęto podwojoną liczbę studentów ponieważ każdy z nich powinien oddzielnie wypełnić ankiety w stosunku do wykładu i ćwiczeń.

W większości raportów RPKS zwrócono uwagę na potrzebę uaktywnienia i zachęcenia studentów do zgłaszania krytycznych uwag na temat realizowanego programu studiów.

Wśród powtarzających się ocen negatywnych zajęć dydaktycznych, w raportach wymieniono:

- nieprzygotowanie prowadzących do zajęć,
- nieciekawe, chaotyczne prowadzenie zajęć,
- niezrozumiałe przekazywanie wiedzy, mała komunikatywność,
- niestosowanie zapisów zawartych w sylabusie, odbieganie od tematu zajęć,
- nudny sposób prowadzenia zajęć, mała przydatność przekazywanych treści,
- zbyt szybkie tempo pracy, zbyt dużo materiału na slajdach,
- brak określenia jednoznacznych kryteriów oceny pracy studentów, jak również wymagań dotyczących zaliczeń czy egzaminów, niejasny sposób oceniania, brak obiektywizmu,
- spóźnianie się prowadzących na zajęcia,
- nieodbywanie się zajęć, często bez wcześniejszego uprzedzenia studentów,
- nieuprzejmy sposób traktowania studentów, nieprzyjemna atmosfera na zajęciach, opryskliwość prowadzącego, zła komunikacja ze studentami,
- brak dostępności osoby odpowiedzialnej za prowadzenie przedmiotu.

Negatywne oceny dotyczyły również prowadzenia zajęć w semestrze letnim w czasie panującej pandemii COVID-19. Wprowadzone obostrzenia wymusiły nagłą zmianę trybu nauczania z formy stacjonarnej na zdalną. Uwagi studentów dotyczyły m.in.:

- spóźnionego uruchomienia formy zdalnej zajęć,
- utrudnionego kontaktu lub braku możliwości kontaktu z wykładowcą,
- mało sprecyzowanego planu realizacji zajęć, który ulegał zmianie w trakcie semestru, nierównomiernego rozkładu pracy,
- ograniczonej liczby zajęć on-line,
- materiałów przesyłanych w formie pdf bez żadnego tłumaczenia,
- złej organizacji zajęć, przygotowania prezentacji nieodpowiedniej do prowadzenia zajęć on-line.

W przygotowanych przez RPKS raportach podano, że szczegółowe uwagi dotyczące ocenianych zajęć i nauczycieli prowadzących, wymieniane przez studentów w ankietach, przekazano kierownikom jednostek i/lub dziekanom. W przypadku słabo ocenionych przedmiotów lub uwag negatywnych zalecono przeprowadzenie wnikliwej analizy przyczyn zaistniałej sytuacji oraz podjęcie stosownych działań naprawczych. Przedmioty, w których przeważały oceny słabe zostaną wytypowane do hospitacji interwencyjnych.

Komentarz Komisji ds. Jakości Kształcenia RDU

1. Pomimo zachęcania studentów do wypełniania ankiet, średni odsetek zwrotu ankiet studenckich w większości przypadków wynosi poniżej 30%. Należy uaktywnić i zachęcić studentów do zgłaszania krytycznych uwag na temat realizowanego programu studiów. Zdaniem RPKS technologia żywności i żywienie człowieka ankiety są obszerne i wypełnienie ich zajmuje dużo czasu, przez co wypełnianie są bardzo ogólnie lub wcale. Studenci kierunku proponują podjęcie działań nad zmianą formy ankiety. RPKS ekonomia rekomenduje konieczność zwiększenia akcji promocyjnej wśród studentów poprzez Samorząd Studencki. Rekomenduje również, aby przed rozpoczęciem ankietyzacji zajęć dydaktycznych przez studentów wskazać jaki poziom zwrotności ankiet na danym kierunku jest wymagany, aby wyniki uznać za wiarygodne i aby była podstawa do wskazywania przedmiotów ocenianych najlepiej i najźlebiej.
2. Należy ujednoczyć sposób obliczania procentu zwrotu ankiet w przypadku przedmiotów prowadzonych przez więcej niż jednego nauczyciela.
3. W związku z uwagami studentów dotyczącymi organizacji i prowadzenia zajęć w trybie zdalnym należy podjąć w tym zakresie działania naprawcze m.in. szkolenia nauczycieli akademickich dotyczące wykorzystania platform edukacyjnych (np. MS Teams), lepszy monitoring zajęć zdalnych, bezwzględne przestrzeganie ustalonego rozkładu zajęć w trakcie realizowania zajęć w formie zdalnej.

2. Wyniki hospitacji

Hospitacje zostały przeprowadzone zgodnie z Zarządzeniem Rektora nr 102/2017.

W roku akademickim 2019/2020 nie wszystkie planowane hospitacje zajęć dydaktycznych zostały przeprowadzone. Było to podyktowane trudnościami spowodowanymi pandemią COVID-19 i koniecznością przejścia na zdalną formę zajęć. Na podstawie otrzymanych raportów stwierdzono, że z planowanych 283 hospitacji zajęć dydaktycznych przeprowadzono 246, co stanowi wykonanie na poziomie 87%. Z tego 8 hospitacji dotyczyło osób nowozatrudnionych, a tylko 2 były hospitacjami interwencyjnymi.

Uzyskane wyniki hospitacji potwierdzają utrzymujący się wysoki poziom prowadzenia zajęć dydaktycznych i dobre przygotowanie prowadzących. Ocenę bardzo dobrą (5) uzyskano w 221 przypadkach (89,8%), natomiast dobrą w 24 przypadkach (9,8%) – co łącznie stanowi 99,6% uzyskanych ocen. W skali Uczelni jedynie w jednym przypadku hospitacja została oceniona na ocenę 3.

Ogólnie we wszystkich raportach podkreślano:

- bardzo dobre przygotowanie do zajęć oraz dużą wiedzę prowadzących,
- bardzo wysoki poziom prowadzonych zajęć i interesujący sposób ich prowadzenia,
- umiejętność przekazywania niektórych trudnych zagadnień w przystępnej formie,
- wykorzystywanie odpowiednich metod dydaktycznych i metod aktywizujących studentów,

- wysoką kulturę osobistą prowadzących,
- zgodność treści zajęć z sylabusami.

W nielicznych przypadkach, po hospitacjach rekomendowano czynności poprawiające jakość kształcenia:

- architektura krajobrazu: w jednym przypadku zalecono zamieszczenie sylabusu w Wirtualnym Dziekanacie, prowadzenie zajęć zgodnie z sylabusem oraz dalsze doskonalenie zajęć np. wprowadzenie więcej elementów aktywności studentów. Na zajęciach *Uprawa gleby i żywienie roślin* usunięcie nadmiaru hałasu w pomieszczeniach laboratoryjnych powodującego dekoncentrację.
- biotechnologia: w przypadku wykładów z przedmiotu *Genetyka molekularna* zbyt wiele slajdów przedstawiało historyczne tło rozwoju genetyki, wiele slajdów przygotowanych było w języku angielskim. Konieczne unowocześnienie wykładów i dostosowanie na potrzeby studiów II stopnia. Uwagi do sposobu prowadzenia ćwiczeń z przedmiotu *Biotechnologia medyczna* wskazujące, że zajęcia przeprowadzone były w formie wykładu, bez elementów ćwiczenia i przy słabej mobilizacji studentów do aktywnego udziału w zajęciach mogą wynikać z konieczności przeprowadzenia ćwiczeń w formie zdalnej.
- ekoenergetyka: uwagi hospitujących: dostępny sprzęt audiowizualny uruchamia się 10 minut, co powoduje opóźnienia w realizacji zajęć. Wcześniejsze uruchomienie sprzętu nie jest możliwe z uwagi na plan nieprzewidujący przerw między zajęciami.

W roku akademickim 2019/2020 przeprowadzono dwie hospitacje interwencyjne na kierunkach ogrodnictwo oraz technologia drewna. W przypadku kierunku technologia drewna hospitację interwencyjną zarządził Prodziekan ds. studiów na wniosek studentów III roku technologii drewna, specjalności mechanicznej technologii drewna. Osoba hospitowana uzyskała ocenę 3,4. Sformułowane zalecenia hospitacyjne dotyczyły usunięcia błędów merytorycznych w przekazywanej studentom prezentacji, ograniczenia wyświetlania treści w prezentacji oraz wprowadzania przykładów „na żywo” z wykorzystaniem np. wizualizera.

Hospitacja zajęć dydaktycznych prowadzonych w sposób zdalny wykazała konieczność posiadania sprzętu komputerowego wyposażonego w dobrą kamerę internetową i głośniki oraz sprzęt do wizualizacji. Niestety dość często katedry nie dysponują odpowiednią ilością takiego sprzętu, a procedury przetargowe uniemożliwiają szybki zakup komputerów, co ma bezpośrednio przełożenie na jakość techniczną i merytoryczną prowadzonych zajęć.

Komentarz Komisji ds. Jakości Kształcenia RDU

1. Komisja podtrzymuje postulat, aby doktoranci i asystenci podlegali hospitacji zajęć w każdym semestrze, podobnie jak nauczyciele względem których zaistniała konieczność przeprowadzenia hospitacji interwencyjnych.
2. Hospitację zajęć pozostałych nauczycieli należy przeprowadzać co najmniej dwa razy w trakcie oceny okresowej.
3. Zaleca się przeprowadzanie hospitacji zajęć realizowanych w formie zdalnej. Link do zajęć powinien być z wyprzedzeniem udostępniany przewodniczącemu RPKS lub prodziekanowi ds. studiów.
4. Należy usprawnić procedurę zakupów sprzętu komputerowego i audiowizualnego. Odpowiedni sprzęt nie tylko warunkuje prowadzenie zajęć w formie zdalnej, ale też podnosi ich jakość, co z kolei przekłada się na wizerunek Uniwersytetu.
5. Celowe jest bardziej krytyczne podejście osób hospitujących zajęcia do powierzonych zadań. Istnieje zauważalny rozdzźwięk pomiędzy wysoką oceną hospitowanych zajęć a odczuciami studentów wyrażonymi w ankietach.

3. Wyniki analizy ankiet absolwenta bezpośrednio po ukończeniu studiów

Ankietowanie absolwentów studiów I i II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich prowadzone było po egzaminie dyplomowym, zgodnie z procedurą określoną Zarządzeniem Rektora nr 69/2020 (dotyczy absolwentów sesji letniej). Średnio 54% absolwentów analizowanych kierunków studiów wypełniło ankietę.

Na podstawie danych przedstawionych w raportach stwierdzono, że kierunki z największą zwrotnością ankiet to:

- ochrona przyrody i edukacja przyrodniczo-leśna – 100%,
- architektura krajobrazu – 98%,
- inżynieria środowiska – 93%.

oraz z najmniejszą zwrotnością ankiet to:

- inżynieria rolnicza – 19%,
- biotechnologia – 21%,
- inżynieria i gospodarka wodna – 26%.

W semestrze letnim, ze względu na pandemię, wiele egzaminów dyplomowych odbyło się w sposób zdalny. Utrudnione było zatem ankietowanie w formie anonimowej. Z tego powodu, zrezygnowano z ankietowania na kierunkach: ekonomia, Environmental Engineering and Protection, finanse i rachunkowość, weterynaria, żywienie zwierząt.

W części ankiety **ocena programu studiów**, do najczęściej powtarzających się pytań, na które udzielono odpowiedzi „raczej nie” lub „zdecydowanie nie” należą:

- czy program studiów pozwolił uzyskać podstawowe umiejętności praktyczne niezbędne w przyszłej pracy zawodowej?
- czy poziom nauczania języka obcego był wystarczający?
- czy treści nauczania powtarzały się w ramach różnych przedmiotów?
- czy liczba zajęć praktycznych spełniła Pani/Pana oczekiwania (np. laboratoria, ćwiczenia terenowe)?
- czy udział praktyk zawodowych w programie studiów był wystarczający?

W części ankiety **ocena programu studiów**, do najczęściej powtarzających się pytań, na które udzielono odpowiedzi „raczej tak” lub „zdecydowanie tak” należą:

- czy jest Pan/Pani zadowolony z wyboru kierunku studiów?
- czy program studiów w ogólnej ocenie spełnił Pana/Pani oczekiwania?
- czy poziom kadry akademickiej spełnił Pana/Pani oczekiwania?
- czy nadzór ze strony opiekuna pracy dyplomowej był zadawalający?

W części ankiety **ocena warunków studiowania**, do najczęściej powtarzających się pytań, na które udzielono odpowiedzi „raczej nie” lub „zdecydowanie nie” należą:

- czy dostępność i funkcjonowanie internetu w Uczelni były zadawalające?
- czy istniała możliwość realnego wpływu studentów na dydaktykę i zarządzanie uczelnią poprzez członków samorządu studenckiego?
- czy skorzystał Pan/Pani z uczelnianego systemu pomocy w planowaniu kariery i wejściu na rynek pracy?

W części ankiety **ocena warunków studiowania**, do najczęściej powtarzających się pytań, na które udzielono odpowiedzi „raczej tak” lub „zdecydowanie tak” należą:

- czy jest Pan/Pani zadowolony z pracy dziekanatu?
- czy infrastruktura dydaktyczna Uczelni była odpowiednia (sale wykładowe, sale ćwiczeń, laboratoria)?
- czy w trakcie studiów istniała możliwość udziału w programach wymiany i praktykach zagranicznych?

Wnioski wynikające z pytań otwartych dotyczą specyfiki prowadzonych kierunków. Najczęściej dotyczą konieczności udoskonalenia i unowocześnienia programu studiów pod kątem przydatności treści w pracy zawodowej. Absolwenci uważają, że więcej powinno być zajęć o charakterze praktycznym. Dla poszczególnych kierunków studiów podawane są przedmioty, dla których konieczne zdaniem absolwentów byłoby zwiększenie liczby godzin lub wprowadzenie których przyczyniłoby się do atrakcyjności absolwentów na rynku pracy.

Z przekazanych raportów dla poszczególnych kierunków studiów wynika, że po analizie wyników ankiet RPKS podjęty stosowne działania naprawcze w przypadkach, w których było to uzasadnione. Zalecono weryfikację programów studiów i/lub sylabusów przedmiotów, pod kątem osiągania efektów uczenia się w zakresie umiejętności praktycznych, a także powtarzających się treści nauczania. Zalecono zmiany w nauczaniu języków obcych m.in. w taki sposób, aby prowadzić lektoraty/przedmioty w języku obcym w grupach o bardziej, niż dotychczas, zbliżonym poziomie zaawansowania językowego studentów (uwagi krytyczne w tym

zakresie dotyczą w dużej mierze studiów drugiego stopnia). RPKS przekazały władzom poszczególnych wydziałów uwagi absolwentów co do oceny programów studiów i warunków studiowania.

Komentarz Komisji ds. Jakości Kształcenia RDU

1. Komisja postuluje, aby Biuro Karier podjęło działania zmierzające do lepszego informowania studentów co do możliwości korzystania ze wsparcia oferowanego przez tę jednostkę.
2. Komisja wnioskuje się również do władz poszczególnych wydziałów o zintensyfikowanie prac nad zwiększeniem liczby zwrotu wypełnionych ankiet, przyczyni się to do lepszego wnioskowania w przyszłości.

4. Raport z realizacji praktyk zawodowych

Studenckie praktyki zawodowe realizowane były w roku akademickim 2019/2020 są wg procedury wprowadzonej Zarządzeniem Rektora nr 81/2015.

W raportach RPKS podano liczbę miejsc praktyk organizowanych przez wydziały w relacji do liczby miejsc praktyk zgłaszanych przez studentów. Liczby te wskazują, że na większości kierunków studiów miejsca odbywania praktyki są wyszukiwane i zgłaszane przez studentów. W przypadku kierunków: biotechnologia, ekoenergetyka oraz ochrona środowiska, zawarte w raporcie informacje nie określają czy przedstawione dane dotyczą liczby miejsc praktyk organizowanych przez wydział, czy zgłoszonych przez studentów.

Ważną informacją jest liczba studentów, którzy nie zaliczyli praktyki w terminie wyznaczonym planem studiów. Na poszczególnych kierunkach studiów sytuacja przedstawia się następująco:

<i>Kierunek studiów</i>	<i>Liczba studentów</i>	<i>Powody niezaliczenia praktyki</i>
architektura krajobrazu	13	brak wniosków o praktyki, brak zwrotnej umowy i dzienniczka praktyk,
dietetyka (studia I stopnia)	50	trudności w połączeniu pracy zawodowej z realizacją praktyki (studia niestacjonarne), trudności w znalezieniu odpowiedniego miejsca na odbycie praktyki zawodowej, niezajomość procedury realizacji praktyki zawodowej,
dietetyka (studia II stopnia)	16	trudności w połączeniu pracy zawodowej z realizacją praktyki (studia niestacjonarne), trudności w znalezieniu odpowiedniego miejsca na odbycie praktyki zawodowej, niezajomość procedury realizacji praktyki zawodowej,
ekoenergetyka (studia I stopnia)	1	brak kontaktu ze studentem,
ekonomia	2	skreślenie z listy studentów,
finanse i rachunkowość	4	rezygnacja ze studiów oraz skierowanie na powtarzanie semestru,
gospodarka przestrzenna	3	brak możliwości realizacji z powodu pandemii,
inżynieria rolnicza	4	powodem niezaliczenia tych praktyk był brak zainteresowania studentów oraz rezygnacja ze studiów,
leśnictwo	22	skreślenie z listy studentów, skierowanie na powtarzanie roku, przeniesienie praktyk na rok 2021, nieznanne okoliczności,
technologia żywności i żywienie człowieka	9	niedostarczenie dokumentów z realizacji praktyk zawodowych lub niewywiązanie się z obowiązków powierzonych przez pracodawcę,
weterynaria	6	niedostarczenie dokumentacji potwierdzającej realizację praktyk (praktyki kliniczne i hodowlane) lub nieobecność studenta w deklarowanym miejscu i czasie odbywania praktyk (praktyki w inspektoracie).

Ze względu na nietypową sytuację wywołaną pandemią COVID-19 oraz wynikające z niej ograniczenia, nie było możliwe zrealizowanie części praktyk zawodowych. W związku z tym podjęto różne czynności umożliwiające ich realizację:

- na niektórych kierunkach studiów RPKS podjęły stosowne uchwały umożliwiające studentom realizację praktyk w kolejnym roku akademickim,
- skrócono liczbę godzin praktyki zawodowej,
- przedłużono studentom termin składania wniosków na praktyki,
- wystosowano propozycję możliwości zaliczenia udziału w wolontariacie na rzecz takich jednostek jak PSSE, WSSE, NFZ oraz pokrewnych na poczet obowiązkowych praktyk zawodowych studentów,

- studentom, którzy rozpoczęli praktyki zasugerowano, by w miarę możliwości dokończyli je w formie zdalnej uzupełniając bazy danych i przygotowując materiały edukacyjne oraz dotyczące promocji zdrowia, bądź udzielając porad pacjentom w trybie on-line,
- umożliwiono przekazywanie niezbędnej do zaliczenia praktyk dokumentacji pocztą, drogą elektroniczną lub też w wyjątkowych sytuacjach na podstawie rozmowy zaliczeniowej z wykorzystaniem MS Teams,
- zaproponowano realizację zajęć się w formie zdalnej, bądź wykonywanie zadań i obowiązków nałożonych przez instytucję/przedsiębiorstwo na praktykanta w formie on-line,
- oferowano pomoc w znalezieniu pracodawcy w przypadku odmowy innych pracodawców z przyjęcia praktykantów,
- umożliwiono uzyskanie zwolnienia, bądź częściowego zwolnienia z praktyk zawodowych na podstawie dokumentów potwierdzających wcześniejszą realizację praktyki.

Na uwagę zasługuje fakt, że duża liczba studentów zaliczyła praktyki zawodowe pomimo trudnej sytuacji epidemiologicznej i panujących ograniczeń.

Komentarz Komisji ds. Jakości Kształcenia RDU

Rady programowe wszystkich kierunków studiów wprowadziły udogodnienia mające na celu umożliwienie studentom realizację praktyk zawodowych pomimo panującej sytuacji epidemiologicznej i wynikających z niej ograniczeń. W zależności od specyfiki kierunku studiów zaproponowano szereg rozwiązań i możliwości.

OCENA PROCESU DYPLOMOWANIA

1. Dyplomowanie

Proces dyplomowania przebiegał zgodnie z procedurą wprowadzoną Zarządzeniem Rektora nr 188/2019. W raportach RPKS przedstawiono dane, zawarte w poniższej tabeli.

	Liczba złożonych kart prac dyplomowych	Liczba studentów ostatniego semestru	Liczba studentów zdających egzamin dyplomowy w terminie	Liczba złożonych wniosków o pierwsze przedłużenie terminu złożenia pracy	Liczba złożonych wniosków o drugie przedłużenie terminu złożenia pracy	Liczba niezdanych egzaminów dyplomowych w pierwszym terminie
studia I stopnia	1234	1337	917	281	106	14
studia II stopnia	931	938	409	488	255	2

Łącznie, na studiach I stopnia do egzaminu dyplomowego w pierwszym terminie przystąpiło 69% studentów ostatniego semestru, zaś 21% z nich złożyło wniosek o pierwsze przedłużenie terminu złożenia pracy. W związku z niezłożeniem pracy dyplomowej po pierwszym przedłużeniu aż 38% studentów wnioskowało o drugie przedłużenie. Wśród studentów zdających egzamin w pierwszym terminie, 1,5% nie zdało egzaminu. Należy tu zwrócić uwagę na niepokojąco duży odsetek składanych wniosków o przedłużenie terminu złożenia pracy na takich kierunkach jak: agroturystyka (73%), inżynieria środowiska (57%), inżynieria rolnicza (48%) i biologia (46%). Na kierunkach agroturystyka i inżynieria środowiska sytuacja ta powtarza się od kilku lat. Znaczną poprawę w tym względzie zaobserwowano na kierunku leśnictwo (było 75%, jest 44%).

Na studiach II stopnia do egzaminu dyplomowego w pierwszym terminie przystąpiło 44% studentów ostatniego semestru, z kolei 52% złożyło wniosek o pierwsze przedłużenie terminu złożenia pracy. Niestety ponad połowa studentów (52%) po pierwszym przedłużeniu złożyła wniosek o drugie przedłużenie.

Wśród studentów zdających egzamin w pierwszym terminie, 0,5% nie zdało egzaminu magisterskiego w pierwszym terminie. Bardzo duży udział wniosków o pierwsze przedłużenie terminu składania pracy dyplomowej odnotowano na takich kierunkach jak: ekoenergetyka (92%), zootechnika (83%), leśnictwo (77%), inżynieria środowiska (72%), informatyka stosowana (71%), biotechnologia (67%), dietetyka (56%), technologia drewna (55%) i biologia (54%).

Biorąc pod uwagę formę studiów należy podkreślić, że studenci studiów niestacjonarnych zdecydowanie częściej wnioskuje o przedłużenie terminu złożenia pracy dyplomowej. Na studiach I stopnia w formie stacjonarnej do egzaminu w terminie przystąpiło 76% studentów, a wniosek o pierwsze przedłużenie złożyło 18% studentów. Na studiach niestacjonarnych I stopnia było to 46% i 29% odpowiednio. Na studiach II stopnia w formie stacjonarnej do egzaminu w terminie podeszło 50% studentów, a wniosek o pierwsze przedłużenie złożyło 46% studentów ostatniego semestru. Z kolei na studiach niestacjonarnych II stopnia było to 38% i 61% odpowiednio.

Podsumowując, od kilku lat utrzymuje się tendencja zwiększającego się udziału składanych wniosków o przedłużenie terminu złożenia pracy dyplomowej. Opóźnione składanie prac dyplomowych dotyczy zwłaszcza studiów II stopnia, co wynika z podejmowania przez studentów pracy zawodowej już podczas trwania studiów. Jednocześnie należy uwzględnić specyficzną sytuację w semestrze letnim, który prawie w całości był realizowany w trybie zdalnym, z powodu sytuacji epidemiologicznej, co utrudniało kontakt z promotorem i realizację badań eksperymentalnych zaplanowanych w pracach dyplomowych (prace laboratoryjne, kontakt z pacjentami, zamknięcie dla osób z zewnątrz placówek oświatowo-wychowawczych, leczniczych czy opiekuńczych). Niekiedy skutkowało to zmianą tematu pracy dyplomowej, dostosowanej do realizacji w trybie zdalnym. Na niektórych wydziałach egzaminy dyplomowe przeprowadzone zostały w trybie hybrydowym, jak na przykład na Wydziale Ekonomicznym (na miejscu obecny był student i przewodniczący Komisji, natomiast on-line recenzent i promotor), gdzie wybrane sale dydaktyczne wyposażono w wysokiej jakości sprzęt umożliwiający realizację telekonferencji. Część egzaminów dyplomowych na studiach anglojęzycznych odbywała się również w trybie zdalnym.

Komentarz Komisji ds. Jakości Kształcenia RDU

1. Utrzymująca się tendencja do przesuwania terminów składania prac dyplomowych wymaga analizy. Konieczne jest wypracowanie i wdrożenie metod mobilizacji studentów, w szczególności studiów niestacjonarnych do przygotowywania i oddawania prac dyplomowych w terminie.
2. Obecnie obowiązujące przepisy dopuszczają rezygnację z obowiązku pisania pracy dyplomowej na studiach I stopnia. Wydaje się, że jest to warte rozważenia. Rekompensatą mogłoby być zwiększenie liczby zajęć projektowych w programie studiów i ewentualna modyfikacja zakresu egzaminu dyplomowego.

2. Weryfikacja oryginalności i samodzielności przygotowania prac dyplomowych

Wszystkie prace dyplomowe poddawane są ocenie weryfikacji oryginalności w ogólnopolskim Jednolitym Systemie Antyplagiatowym (JSA). Za wprowadzenie i akceptację pracy dyplomowej w JSA odpowiedzialność ponosi promotor, który po przeanalizowaniu raportu, ma możliwość wykluczenia wybranych zaznaczonych zapożyczeń, jeśli nie mają one charakteru plagiatu. Zgodnie z danymi przedstawionymi w raportach kierunkowych, nie wszczęto żadnych postępowań dyscyplinarnych wobec autorów, w związku z przekroczeniem dopuszczalnego progu zapożyczeń. Ostatecznie wszystkie prace, po ewentualnej korekcie, zostały przez promotorów zaakceptowane.

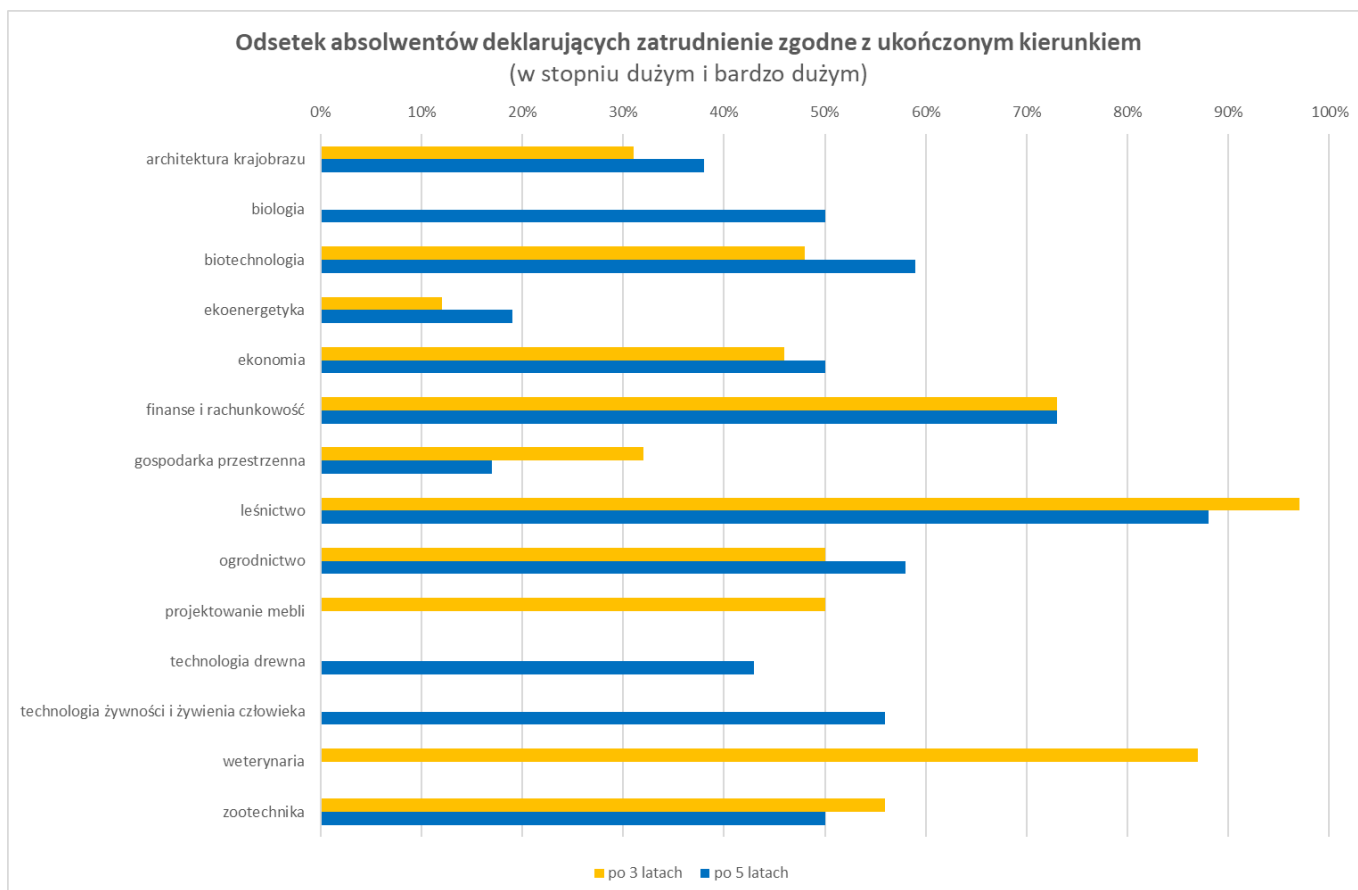
MONITOROWANIE LOSÓW ZAWODOWYCH ABSOLWENTÓW

Monitorowanie losów zawodowych absolwentów przeprowadza Biuro Karier za pomocą elektronicznego ankietowania na podstawie Zarządzenia Rektora nr 64/2016.

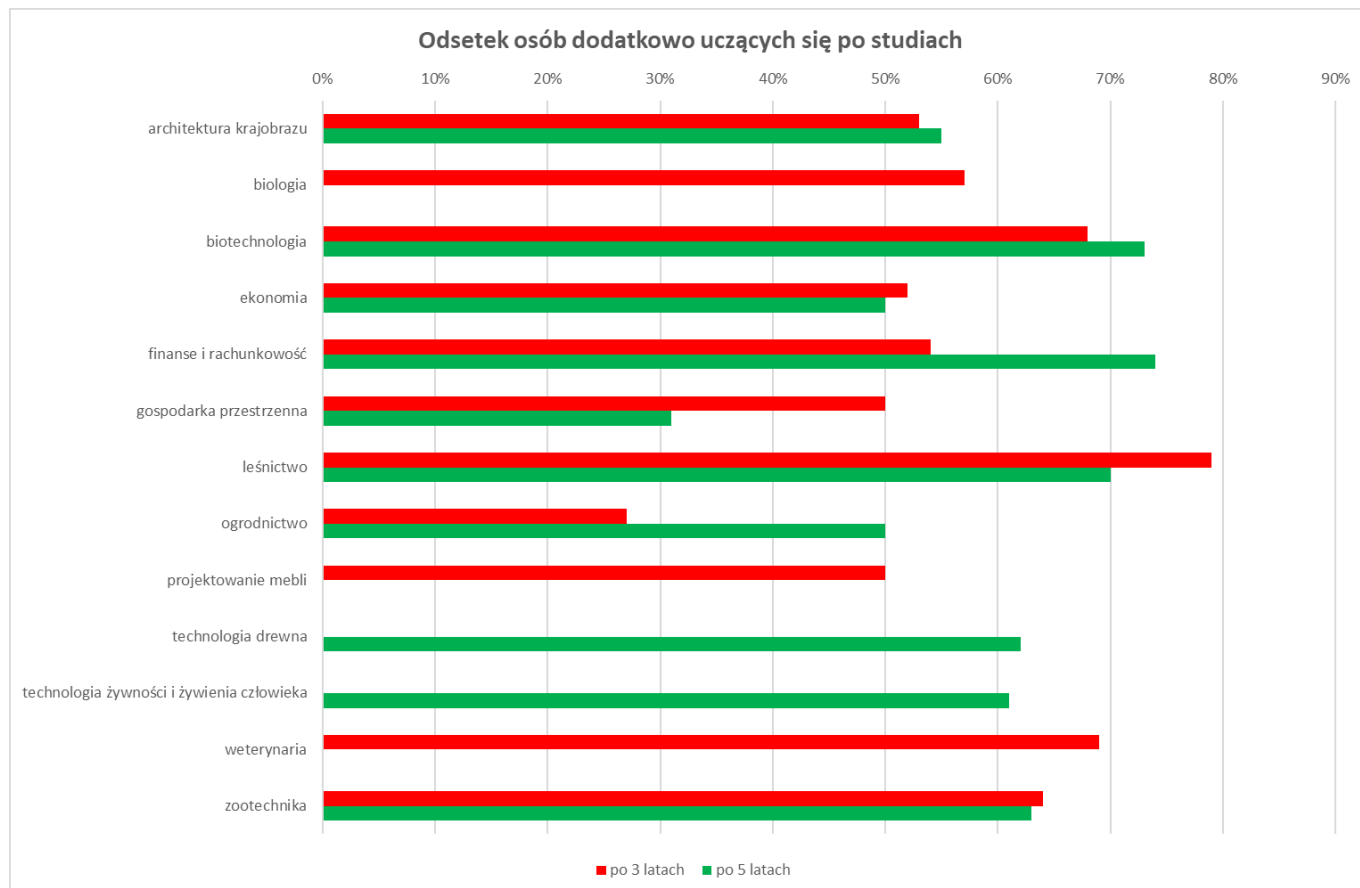
W niniejszym sprawozdaniu uwzględniono wyniki ankiet po 3 latach od ukończenia studiów dla absolwentów z 2017 roku oraz po 5 latach od ukończenia studiów dla absolwentów z 2015 roku. W tabeli zestawiono 15 kierunków dla których uzyskano dane na temat liczby ankiet wysłanych, liczby ankiet otrzymanych oraz procentu zwrotu odpowiednio po 3 latach i 5 latach.

Nazwa kierunku studiów	Po 3 latach			Po 5 latach		
	liczba ankiet wysłanych	liczba ankiet otrzymanych	procent zwrotu	liczba ankiet wysłanych	liczba ankiet otrzymanych	procent zwrotu
architektura krajobrazu	32	17	53%	52	12	23%
biologia	55	17	31%	84	8	9%
biotechnologia	129	35	35%	136	26	23%
ekoenergetyka	114	19	17%	64	25	39%
ekonomia	233	50	21%	283	45	16%
finanse i rachunkowość	175	33	19%	138	23	17%
gospodarka przestrzenna	128	34	26%	95	29	30%
informatyka i agroinżynieria	34	16	47%	49	17	35%
leśnictwo	181	43	24%	73	21	29%
ogrodnictwo	105	20	19%	213	18	8%
projektowanie mebli	29	8	27%	brak ankiet		
technologia drewna	brak ankiet			86	18	21%
technologia żywności i żywienia człowieka	brak ankiet			286	22	8%
weterynaria	52	16	31%	brak ankiet		
zootechnika	121	33	27%	192	36	19%

Analizując powyższą tabelę można przyjąć, że największy procent zwrotu ankiet jest na kierunkach: architektura krajobrazu (po 3 latach – 53%), biotechnologia (po 3 latach – 35%), weterynaria (po 3 latach – 31%), ekoenergetyka (po 5 latach – 39%), gospodarka przestrzenna (po 5 latach – 30%). Z kolei najniższy procent zwrotu jest na kierunkach: biologia, ogrodnictwo oraz technologia żywności i żywienia człowieka (po 5 latach – 8%), ekonomia (po 5 latach 16%), ekoenergetyka (po 3 latach – 17%) finanse i rachunkowość (po 5 latach – 17%). Największa liczba ankiet została wysłana do absolwentów kierunków: technologia żywności i żywienia człowieka (286 ankiet po 5 latach), ekonomia (283 ankiet po 5 latach i 233 po 3 latach) ogrodnictwo (213 ankiet po 5 latach) i leśnictwo (181 ankiet po 3 latach), natomiast najmniejsza liczba ankiet została wysłana do absolwentów kierunków: projektowanie mebli (29 ankiet po 3 latach), architektura krajobrazu (32 ankiet po 3 latach), informatyka i agroinżynieria (34 ankiet po 3 latach). Mała liczba wysłanych ankiet wiąże się z niedużą liczbą absolwentów danego kierunku w odpowiednim roku

Największy odsetek ankietowanych absolwentów deklarujących zatrudnienie zgodne z ukończonym kierunkiem pochodzi z następujących kierunków: leśnictwo (po 3 latach od ukończenia studiów – 97%, po 5 latach od ukończenia studiów – 88%), weterynaria (po 3 latach od ukończenia studiów – 87%), finanse i rachunkowość: po 3 i 5 latach od ukończenia studiów – 73%. Najmniejszy odsetek ankietowanych absolwentów następujących kierunków deklaruje zatrudnienie zgodne z ukończonym kierunkiem: biologia (po 3 latach od ukończenia studiów – 0%), ekoenergetyka (po 3 latach od ukończenia studiów – 12%), gospodarka przestrzenna (po 5 latach od ukończenia studiów – 17%).

Największy odsetek ankietowanych absolwentów następujących kierunków deklaruje kontynuowanie nauki po studiach na studiach podyplomowych i kursach dokształcających: leśnictwo (po 3 latach od ukończenia studiów – 79%, po 5 latach od ukończenia studiów – 88%), finanse i rachunkowość: (po 5 latach od ukończenia studiów – 74%), biotechnologia (po 3 latach od ukończenia studiów – 68%, po 5 latach od ukończenia studiów – 73%).

Natomiast, najmniejszy odsetek ankietowanych absolwentów następujących kierunków deklaruje kontynuowanie nauki po studiach na studiach podyplomowych i kursach dokształcających: ogrodnictwo (po 3 latach od ukończenia studiów – 27%) oraz gospodarka przestrzenna (po 5 latach od ukończenia studiów – 31%).

Najważniejsze kryteria ważne dla pracodawcy przy zatrudnieniu:

- kompetencje osobowe i interpersonalne,
- wiedza i umiejętności,
- znajomość języka obcego,
- ukończony kierunek studiów,
- praca w okresie studiów,
- udział w stażach i praktykach.

Najważniejsze kompetencje/umiejętności nabyte na studiach, przydatne w wykonywanej pracy:

- samodzielne uczenie się i organizowanie czasu pracy,
- zespołowe rozwiązywanie problemów i zadań,

- łatwe nawiązywanie kontaktów z ludźmi,
- posługiwanie się specjalistycznymi programami komputerowymi,
- prowadzenie profesjonalnej dyskusji, argumentowanie i prezentacja swoich poglądów.

Dane o zatrudnieniu i zarobkach absolwentów uzyskane z ogólnopolskiego systemu monitorowania ekonomicznych losów absolwentów szkół wyższych (ELA) wykorzystano w raportach następujących kierunków: architektura krajobrazu, biologia, dietetyka, ekoenergetyka, ekonomia, finanse i rachunkowość, gospodarka przestrzenna, informatyka i agroinżynieria, inżynieria i gospodarka wodna, inżynieria rolnicza, inżynieria środowiska, leśnictwo, ochrona środowiska, ogrodnictwo, rolnictwo technologia drewna, weterynaria, zootechnika. W raportach podano średnie miesięczne wynagrodzenie brutto ze wszystkich źródeł, średni czas (w miesiącach) od uzyskania dyplomu do podjęcia pierwszej pracy po uzyskaniu dyplomu oraz ryzyko bezrobocia absolwentów.

Najwyższe średnie wynagrodzenie brutto ze wszystkich źródeł otrzymują absolwenci kierunku leśnictwo II stopnia w formie niestacjonarnej (ponad 6200 PLN) oraz technologia drewna I stopnia w formie niestacjonarnej (ponad 4050 PLN). Po ukończeniu studiów II stopnia kierunku technologia żywności i żywienia człowieka oraz leśnictwo formie niestacjonarnej średni czas (w miesiącach) od uzyskania dyplomu do podjęcia pierwszej pracy po uzyskaniu dyplomu był najkrótszy (do 0,2 m-c). Natomiast absolwenci technologii drewna I stopnia w formie niestacjonarnej od razu podejmowali pracę.

Na podstawie powyższych raportów można stwierdzić, iż najtrudniej znaleźć pracę po studiach stacjonarnych I stopnia, również średnie miesięczne wynagrodzenie brutto ze wszystkich źródeł w tym przypadku jest najniższe. Względny wskaźnik bezrobocia mówiący o bezrobociu absolwentów w pierwszym roku po dyplomie w stosunku do stopy bezrobocia w ich miejscu zamieszkania najniższy był w grupie absolwentów kierunku architektury krajobrazu (0,06) oraz biotechnologii (0,09) I stopnia w formie stacjonarnej. Najwyższą wartość powyższego wskaźnika stwierdzono na kierunku weterynaria który wyniósł 4,12 oraz ogrodnictwo – 2,26 (I stopień forma niestacjonarna). Wartości poniżej 1 oznaczają, że przeciętnie bezrobocie wśród absolwentów jest niższe niż stopa bezrobocia w ich miejscu zamieszkania. Natomiast wartości powyżej 1 oznaczają, że przeciętnie bezrobocie wśród absolwentów jest wyższe niż stopa bezrobocia w ich miejscu zamieszkania.

Reasumując, można stwierdzić, że warto podjąć studia drugiego stopnia. Uzyskanie dyplomu magistra / magistra inżyniera wpływa na uzyskanie wyższych dochodów i jednocześnie skraca czas na poszukiwanie miejsca pracy.

WNIOSKI KOŃCOWE

Podobnie, jak w latach poprzednich, analiza raportów opracowanych przez RPKS nie wykazała istotnych nieprawidłowości w funkcjonowaniu uczelnianego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia. Konstatacja ta jest szczególnie istotna, gdyż w trakcie trwania roku akademickiego nastąpiła konieczność zmiany formy kształcenia ze stacjonarnej na zdalną. Z nową rzeczywistością poradzili sobie studenci i kadra akademicka. Wyniki akredytacji programowych przeprowadzonych przez Polską Komisję Akredytacyjną potwierdzają taką opinię.

Raporty z funkcjonowania systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia przygotowano starannie, dostarczyły one cennych informacji dotyczących problemów wynikających z zdalnej formy kształcenia. RPKS wraz z władzami dziekańskimi dołożyły wszelkich starań aby te niedogodności zminimalizować.

Ocena zajęć dydaktycznych przez studentów nadal wzbudza wiele zastrzeżeń. Odsetek wypełnionych ankiet pozostaje bardzo zróżnicowany na różnych kierunkach studiów i formach kształcenia. W szczególności na studiach niestacjonarnych należy zaktywizować studentów do jeszcze liczniejszego zaangażowania się.

W 2021 roku powinny być nadal kontynuowane prace nad dostosowaniem procedur współtworzących system zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia do nowych uwarunkowań i organizacji Uniwersytetu. Prowadzone zajęcia zdalne w roku akademickim 2019/2020 wskazały na potrzebę dalszego doskonalenia systemu.